

MONSIEUR ETIENNE

31è Concurs Literari de Sant Antoni---El Perelló

Categoria: Adults

Modalitat: Prosa

Pseudònim: Valar Morghulis

El senyor d'aquella masia amagada entre xiprers de la Garrotxa era un home francès de nom Etienne que, deixeu-m'ho dir, s'irritava quan no dormia prou hores, no bevia prou alcohol o simplement les mosques de Sant Narcís l'empipaven. Sempre deia que al seu epitafi volia que hi posés que era un ciutadà del món i un amant de l'art en totes les seves manifestacions: De l'hàbil traç sobre tela o guix del pintor, de les rimes consonants dels sonets dedicats a l'estimada, o dels sons melodiosos i harmònics del músic que incita a ballar alegrement.

Monsieur Etienne tenia reputació de bohemí, com tot bon artista que així se'n faci dir, i una fama ben merescuda de gran consumidor d'absenta. Aquell costum l'havia adquirit a París durant els anys en què els barris màgics de Montmartre i Montparnasse representaven millor que cap altre lloc un estil de viure la vida, imperfecte potser, però què és la vida tal com la coneixem sinó una visió opaca i personal de la realitat? És potser llavors quan l'art esdevé un filtre per corregir-la. Ja que l'art molts cops reflecteix un ideal, un somni, la culminació d'un camí de perfeccionament i inspiració.

Després d'uns anys d'aprenentatge al cor de la Ciutat de les Il·lums, s'havia recorregut la Itàlia barroca dels Caravaggio, Borromini, Rafael i Miquel Àngel de nord a sud, des de Milà a Florència i des d'allí a la Roma eterna, on amb devoció quasi religiosa havia caigut extasiat en admirar l'obra del mestre Bernini. Encara recordo el dia que, amb els ulls humits per l'emoció del record, em descrivia la sensació angoixant d'una mà misteriosa que li nuava la gola i el deixà glaçat en contemplar el rapte de Persèfone.

—Mai podré oblidar la cara de patiment i el detall dels cabells de la noia, els músculs poderosos i definits i la sensació de pressió que deixà l'autor en permetre que els dits d'Hades deformessin lleument la pell blanca i marmòria de la pobra Persèfone —em deia—. O com Dafne perseguida per Apol·lo es va transformant lentament en un llorer amb les puntes dels dits com si fossin branquillons. Quin gran mestre, quin gran geni, quin home! —cridava entre llàgrimes—. I que poca cosa que sóc jo —murmurava amb pesar— incapaç de crear res que ni tan sols s'hi assembli.

M'agradaria contar-vos el que va passar, i serà la veritat, ho prometo; almenys la meua veritat o el que joestic segur que va passar ara ja fa uns quants anys quan, per l'amistat que m'unia amb monsieur, vaig accedir a fer d'encarregat i administrador de les seves finques. Prego a Déu que em concedeixi saviesa per escollir les paraules, i memòria per recordar, després de tant de temps, la història que a continuació us relataré.

LA MASIA

Era un migdia d'estiu, la calor i les mosques s'empenyien per entrar a l'habitació de la casa pairal mentre el servei es dedicava a feinejar sense molestar el monsieur Etienne, que estava estirat a la seva habitació, a sobre d'un llit de ferro colat amb un capçal en forma de pàmpols de parra. El senyor dormia la migdiada —que és una manera com un altra de dir que el seu cos s'havia abandonat als vapors de l'absenta— quan els criats de la casa es van esverar en sentir-lo cridar d'aquella manera. Ràpidament van córrer cap al dormitori del primer pis, i hi van irrompre amb respecte i temor.

Monsieur Etienne estava tot suat i la seva respiració era forta, tenia un braç estirat i amb la mà intentava agafar alguna cosa que li fugia. Amb l'altra mà s'agafava el pit i l'oprimia com si el cor li hagués fallat de cop. Tenia els ulls vidriosos i fixos al llum de bronze i porcellana que penjava mandrós del sostre.

Quan el metge del poble va poder tranquil·litzar-lo ja cap al vespre, monsieur Etienne em va fer cridar. Entre unes sopes amb pa i la veu encara tremolosa per l'ensurt, em va demanar que m'assegués al seu costat i que, després d'explicar-me el que m'havia de dir, jo decidís si s'havia tornat boig.

—L'he vista —em va dir—. I els seus ulls es van perdre entre les taques fosques d'humitat de la paret.

—Qui heu vist? —vaig interrogar-lo.

—Era ella, una deessa, tan delicada, tan esvelta i voluptuosa a la vegada, tan fada i tan angèlica, tan propera i ara tan llunyana, tan dolça i al mateix temps de record tan amarg.

—Però de qui dimonis esteu parlant? —li vaig preguntar.

—El seu nom és un tresor preuat, només et parlaré de la claror de lluna dels ulls, la delicadesa de la cintura i la pell del ventre tibada com la d'un tambor. Les mans captivadores són el final d'uns braços on, si jo fos mariner, capejaria totes les tempestes; el Sol dels cabells és com la promesa d'aigua d'un mes de maig, com la rosada que refresca però no gela...

—Però, mestre, només heu tingut un somni, i un somni tutelat per l'absenta condueix a ports molt llunyans i desconeguts.

—M'ha parlat entre somnis, —em va dir— i jo ara ja no veig res més que el seu rostre, i ni el cant de l'ocell que refila pot assemblar-s'hi, ni per un error de la mare natura, a la seva càlida veu.

—I què us ha dit, si es pot saber?

—Que l'he de crear, que li he de donar vida, que només així serà meva.

—Doncs si em demaneu l'opinió, sí, sou ben boig.

Per desgràcia la bogeria pot adoptar massa cares, i la d'un home amb diners mai serà igual que la d'un pobre pelacanyes. Així que al cap de poques setmanes arribava a la casa un tros de

marbre blanc de Carrara de la millor qualitat, adornada amb unes fines vetes grisoses. Era una peça magnífica, de les entranyes de la mateixa muntanya que havia guarnit els palaus de l'antiga Roma o li havia donat forma al David de Miquel Àngel.

Havia fet fer pujar el bloc de marbre a la sala àmplia de les golfes amb l'ajuda d'un enginyós joc de politges de fusta unides amb cordes. Després d'arrencar el bastiment d'una de les finestres i practicar-hi un forat, l'havia deixat descansar suaument sobre una plataforma giratòria de fusta, tan ben greixada que amb una sola mà es podia fer funcionar. Amb la llum del capvespre que deixava passar el forat fet a la finestra semblava que aquell tros de pedra inerta canviés de color i que un to rosat li perfilés encara més les vetes de mineral.

A un racó de les golfes, hi havia una petita habitació que amb el transcurs dels dies acabaria sent el seu refugi durant les hores en que no treballés en l'estàtua. Era una cambra austera, on un llit baix de fusta amb els llençols arremolinats al peu, i un petit moble amb una pica i un espillet omplien els espais buits de la paret, entre els esbossos a llapis i carbonet de figures humanes, preferentment de dona.

Recordo que al principi el senyor es llevava ben d'hora, quan el Sol només es deixava intuir a l'horitzó, i que tan prompte s'havia vestit i netejat una mica les lloganyes ja es posava a donar cops de cisell a la peça de marbre. El servei no necessitava busques de rellotge, campanar de missa ni crit de gall per saber que era l'hora de començar la jornada. Al cap d'un parell d'hores jo mateix li portava una mica de pa torrat fregat amb all i un rajolí d'oli d'oliva, un tros de formatge i un got de llet fresca per esmorzar. Aprofitàvem aquelles estones per parlar de com progressava la feina.

—I què, senyor, com va l'obra?

—És depriment saber exactament què vols fer i no tenir la capacitat per fer-ho. És com un pobre analfabet que veu els signes dibuixats sobre el paper, però tot i que en reconeix alguns, no sap què volen dir, condemnant-se així a la més trista de les desgràcies; viure feliç amb la pròpia ignorància.

—Veig que esteu de bon humor avui senyor, més o menys com sempre... Potser voleu que us preparin el cotxe per anar al poble, o voleu que parin la taula al menjador per dinar?

—Estimat amic, el meu poble i la meva taula parada es troben aquí dintre, —va dir assenyalant l'interior de les golfes—. Ara estic en una fase molt important de l'obra i per res del món puc perdre ni un segon en coses mundanes. Necessito tornar-la a veure tan aviat com pugui.

—Està bé, senyor, vós sabeu millor que ningú el que més us convé, però penseu que de pigmalions i golems, la història i la mitologia en són plenes. Em sabia greu que en sortíssi malparat, de tot plegat, i recordeu que les obsessions malaltisses poden fer confondre molins amb gegants.

—Malparat, estimat amic, quedaré si no puc reproduir amb fidelitat l'ésser que vaig veure en els meus deliris. Trist estaré si la dona que desitjo no pren forma davant meu. Amargat viuré buscant un consol impossible, abocat a expiar la meva culpa fins al més enllà, on les aspes del teu molí seran els braços forts que aguantaran l'estrebada de la corda que em durà la pau.

—Sempre he cregut que en comptes d'escultor, vós havíeu de ser poeta.

—En el cas que ens ocupa, amic meu, una imatge, la seva, val mil paraules, —va replicar.

Els dies passaven, la tardor va deixar pas a un hivern fred i boirós i el record de les orenetes només era això, un miratge borrós dels dies càlids i de les tardes llargues sota l'ombra de les moreres, el xipolleig dels ànecs a la bassa i el vol elegant dels abellerols. Monsieur Etienne, però, seguia incansable la seva obra. Cop rere cop havia anat desgastant la pedra, al principi amb cops forts i més aviat indecisos, últimament amb pulsacions més breus i continuades, com si el procés de desbastament del marbre ja comencés a tenir una forma mig definida. Potser com aquelles estàtues clàssiques de Venus sense braços o de poderosos déus marins que llençaven el seu trident cap al mar infinit. Amb tot, el senyor mai va permetre que la veiés. Un cop li vaig preguntar el motiu i amb un enuig poc dissimulat em va contestar:

—Quin pintor mostra la seva obra abans d'estar acabada? Heu vist mai un poeta recitar un vers que no sigui rodó, sense rima, sense la passió d'aquell que l'ha llegit mil i una vegades, i que l'ha deixat de banda un temps perquè madurés al seu cervell? Pot un jugador de cartes amb una bona mà ensenyar-les abans del moment precís? No, estimat amic, deixeu que sigui el destí qui decideixi el lloc i el moment, la manera i el perquè.

Ja passat el pitjor de l'hivern, amb el fruit de la terra recollit i els arbres adequadament podats, vaig tenir més temps per passar a la casa. Allò em permeté comprovar per mi mateix el que ja feia unes quantes setmanes que el servei s'atrevia a murmurar davant meu; el senyor s'havia tornat completament boig. Se sentien veus i cops durant tota la nit i en Pere, el masover, afirmava que se sentia una veu efeminada. La Maria, la minyona, deia que el senyor sortia d'amagat entre les fosques de la nit i amb cura sempre de deixar ben tancada la porta de les golfes. A més, afirmava que una d'aquelles nits s'havia atrevit a anar fins a la porta i amb la respiració accelerada i el cap entumit s'havia anat acostant a poc a poc fins al forat del pany.

—I què hi vas veure, si es pot saber? —li vaig preguntar.

—Ai, senyoret, la foscor més absoluta dintre de la negror de la nit.

Allò era un disbarat, però sí que hi havia certs comportaments de monsieur Etienne que no eren del tot normals. Ja quasi mai sortia de la sala gran, i sempre demanava que li deixessin el menjar a la porta. A les nits se sentien estranys sorolls per tota la casa, com si els mateixos fonaments i les parets tinguessin calfreds en contemplar el que allí dintre succeïa. Com si l'aire fresc de la nit dugués una càrrega d'electricitat estàtica.

Una d'aquelles nits, ja a pocs dies de celebrar Sant Joan, jo mateix vaig poder sentir monsieur Etienne cridar i maleir amb veu alta. Semblava irritat i contrariat per alguna cosa. El perquè? El desconec. Al cap d'uns instants però, la cridòria va acabar de cop i un sangloteig precursor d'un plor desconsolat, es va poder sentir pel passadís.

—Què us passa senyor? Us trobeu bé? —vaig dir després de picar a la porta.

—Deixeu-me en pau! —va cridar una veu rogallosa—. I sota cap concepte goseu entrar a la cambra, ja que un destí incert m'espera acompanyat d'una terrible traïció. Oh déus pietosos, que potser estic condemnat igual que Mozart a no acabar el meu propi rèquiem? Que potser lligada a la meva obsessió hi va també la meva vida?

Al cap d'uns instants es va fer el silenci més absolut i després d'una estona prudent decidirem marxar a dormir. Ja hi hauria temps a l'endemà d'aclarir les coses, si és que el bon Déu li concedia la gràcia de tornar a veure el Sol.

El dia següent ens va portar la llum d'un nou matí a l'horitzó i la certesa que les hores de claror s'allargaven i les nits cada cop eren més curtes. El blat estava daurat i les espigues acompanyaven amb la seva dansa el ventet que hi passava, xiulant la seva melodia. El dia però, també ens portava noves incerteses. Monsieur Etienne ni tan sols havia sortit de la sala gran, la porta romania tancada i la pols blanca del marbre que sortia per sota de l'esclatxa indicava clarament que cap petjada l'havia alterat. El menjar, aquella mica d'arròs amb patates, col i uns grans d'all, s'havia estovat de mala manera. I les formigues més tafaneres tenien localitzat el bocí de pa i hi deixaven la seva empremta, com un reclam.

Aquella manera de fer es va allargar fins al dia de Sant Joan. El menjar s'acumulava al terra i el servei de la casa m'implorava amb la mirada per tal que jo hi fes alguna cosa. Però jo era jove i en aquell moment creia que el senyor tenia els motius i els diners suficients per fer el que realment li vingués de gust. Així que, després de finalitzar les tasques diàries, vaig decidir anar al poble, on un petit grupet de músics amb les camises amarades de suor amenitzaven una deliciosa revetlla entre porcions de coca amb fruita confitada, l'olor de massatge dels homes acabats d'afaitar i les mirades còmplies i carregades d'intencions dels amants. Tot sota l'envelat de tela blanca, les llums de colors i els fanalets, i l'atenta mirada del mossèn del poble, com un mussol dalt d'una pallissa, atent a qualsevol moviment.

Després d'uns quants pasdobles on per no perdre el pas havies d'ignorar completament l'orquestra, va aparèixer de cop i volta la Maria, la minyona. Semblava alterada. Quan els nostres ulls es van trobar, un calfred em va recórrer l'espina aturant-se a cada vèrtebra.

—Senyoret, heu de venir sens falta, estem tots molt espantats i tenim por que monsieur Etienne no hagi comés cap bogeria. Si us plau afanyeu-vos, cada instant que passa pot ser motiu de lament.

De tornada cap a la casa li vaig preguntar què era exactament el que havia passat.

—Senyoret, eren les onze de la nit i el senyor Pere i jo estàvem menjant pinyons i dolços, celebrant la revetlla amb unes gotetes d'anís, quan per damunt de les nostres rialles hem sentit la veu desesperada del senyor. Cridava i maleïa com moltes altres nits, però el to ens semblava més amenaçador que de costum. Jo no hi volia anar, però llavors en Pere s'ha aixecat de la cadira hi ha sortit cap al passadís. Jo l'he cridat i li he dit que tornés, que deixés estar el senyor amb la seva dèria, però no m'ha fet cas i s'ha perdut entre les ombres de l'escala que porta al pis de dalt. Com us podeu imaginar, notava com m'abandonava l'esperit i, si no arriba a ser per un llarg glop d'anís, hagués caigut desmaiada. Com que em feia més por quedar-me sola que res, he pujat de tres en tres les escales fins arribar a la porta de les golfes, on el senyor Pere amb un dit als llavis i la mà en alt em demanava que no fes soroll. Entre els crits i els plors de monsieur Etienne, hem sentit un fort cop i després s'ha fet el silenci. Hem tocat la porta però el senyor no ha contestat, l'hem cridat però no hem obtingut resposta, i hem intentat obrir, però la porta està tancada amb clau. Per tot això el senyor Pere m'ha enviat a buscar-vos amb urgència i jo he corregut com si el mateix dimoni, aquell de les banyes i l'olor de sofre, em vingués al darrera.

Un cop a la casa, em vaig procurar una gran destrat que hi havia al magatzem de les eines, vaig pujar ràpidament les escales i em vaig plantar davant de la porta. El senyor Pere encara estava

allí i em va dir que durant tota aquella estona en què la Maria m'havia anat a buscar, cap soroll havia sortit de l'habitació, tot i els intents de crida.

«Aparteu-vos», vaig dir, i amb un fort cop vaig aconseguir clavar la fulla uns quants centímetres a la fusta. Al cap d'uns quants intents la porta va cedir i amb un últim esforç la vaig aconseguir obrir. El rellotge del menjador tocava l'última campanada de la mitja nit.

Encara ho recordo avui. Jo vaig ser el primer d'entrar-hi, darrere meu el senyor Pere va aconseguir entre arcades recordar els noms de la Sagrada Família. La innocent Maria va caure de genolls i amb les mans es va tapar els ulls entre xiscles i plors. I jo em vaig quedar petrificat, amb la destal a les mans i els ulls fixos en l'escultura que hi havia al centre de la sala.

MONSIEUR ETIENNE I LA SALA GRAN

Per fi la peça de marbre ha arribat. Després de tanta burocràcia, retards i suborns, aquell tros de pedra ja descansa entre les parets de la sala gran. El lloc on, si Déu vol, s'estarà al meu costat per sempre més. Ara només cal posar-se mans a la feina, enfundar-me el mandil i començar a donar cops de martell.

Una temor irracional al fracàs, fruit de la meva experiència, em té preocupat. Tinc por de no estar a l'altura, de no acabar sent allò que he estat tota la vida, un ningú amb la sort de cara. No, aquest cop no, m'hi jugo massa, després d'aquell somni tan real sento que alguna cosa estranya m'atrau cap a les golfes, com si m'empenyés a prendre les eines i m'incités a treure tot el material que el meu cor sap que li sobra a la pedra, per deixar-la pura i refinada, a punt per plasmar-hi els meus desitjos...

Si m'aturo a pensar-hi em vénen idees romàntiques al cap, com les d'un fuster anomenat Geppetto, que va tallar en fusta un personatge del tot tendre, trapella i innocent. Serà aquesta la meva gràcia? Podré acceptar res que no sigui el reflex emmirallat dels meus somnis més capritxosos? Serà com la imagino, un pou de virtuosisme, com l'he vista i desitjada sempre? Això només el temps i la gràcia de les meves mans ho podran contestar.

Cop rere cop, el procés se simplifica. Durant el dia em costa concentrar-me, massa llum, massa soroll provinent dels criats de la casa, que em molesten constantment i s'atreveixen a dir-me que he de descansar i menjar. Bajanades! Ells mai podran entendre allò que em guia, allò que m'impulsa a llevar-me cada matí.

Quan cau la nit tot és diferent, una veu, la seva, m'omple d'esperança i d'alegria. La sento per tot arreu: dintre del meu cap, a estones m'envolta, surt del marbre i em traspassa, em guia i a mesura que ho fa, encara m'agafen més ganes de seguir sentint la seva veu, com aquells mariners que han caigut sota l'embruix de les sirenes.

Grans trossos de marbre cauen a cada cop entusiasta del meu puny impacient. Els dies van passant i és durant la nit on amb un cisell més petit vaig aconseguint perfilar ja alguna de les línies mestres de la seva cara. Jo ja hi veig uns llavis voluptuosos, uns ulls ametllats de caire oriental i la delicada ratlla d'unes celles molt fines. La boca mig oberta mostra desig, i un floc de cabell es desprèn de la cabellera, recollida per una diadema del color de la mirra.

Tot sembla tan irreal, el rostre que m'observa divertit, aquells ulls que amaguen secrets callats i els llavis que mussiten dolces paraules. I si m'estic tornant boig? I si tot és producte de la meva imaginació? Però jo li sento la veu! M'acompanya i em reconforta durant les llargues nits d'hivern mentre, a fora, el món viu glaçat i dorm sense saber de perills. I si només m'utilitza? I si un cop creada m'abandona i em deixa tot sol amb la meva misèria? Tinc por. Por que igual que jo utilitzo les eines per crear-la, jo sigui el seu joguet, l'estri de què se serveix per al seus propòsits ocults. Sento com la llavor del dubte arrela dintre meu lentament, però amb força dia rere dia.

He decidit que no me'n puc refiar, aquesta sensació d'angoixa només s'esvaeix quan li sento la veu, però un cop desapareguda, s'imposa el record d'aquell ruc que camina capcot darrere la pastanaga. Amb tot, la desitjo com el primer dia, com el Sol persegueix la Lluna, tot i que sap que mai l'agafarà, com les onades que colpegen la platja en mig d'un petó etern.

Em trobo en aquell moment en què el cervell et diu què has de fer, però el cor no et deixa. I una cosa és el que he de fer, l'altra el que faria i una de molt diferent el que acabaré fent. Ho tinc decidit. Hi he estat rumiant durant dies i tinc la manera d'aconseguir que estiguem junts per sempre i que res ni ningú ens pugui separar. De vegades la vida juga les seves cartes, però tu t'has de guardar uns quants asos a la màniga. Ara només cal esperar el moment just i pregar per que ningú descobreixi el teu joc.

Per fi l'he acabat les imatges més fosques de la meva ment transformades en la meva obra mestra. Els monstres retorçats de la meva ànima plasmats sobre pedra inerta. El temor de perdre-la per sempre unit al neguit profund que em provoca l'horror de veure-la marxar, reflectit a cada veta lluent del seu cos gèlid. I és just avui, dia de Sant Joan, nit de bruixes i bruixeria, on les supersticions més paganes reneixen com l'au Fènix, com la primavera després d'un hivern glaçat i gris. Com la Persèfone que retorna de l'Hades.

L'ESCULTURA

Al bell mig de l'estança, entre el color ataronjat de la llum de les espelmes i els fragments lletosos de marbre del terra, s'erigia una figura de dona amb els braços oberts, com una mare que espera un fill que acaba de caure de genolls i a corre-cuita ofereix el recer instintiu. A mesura que m'hi anava acostant, encara amb la destal a la mà, m'adonava que la dona estava lligada de mans a un crucifix tallat amb la fusta d'una de les travesseres de la sala, i que els seus ulls s'alçaven al sostre amb el cap lleugerament inclinat, com una Santa Teresa extasiada. Al seu rostre, però, no s'hi reflectia goig, ans al contrari, s'hi llegia la desesperació del moribund, l'agonia del sofriment i la mà freda de la mort. Més avall, al bell mig del pit hi havia clavat un cisell de ferro, tan lluent pels cops dels últims mesos que amb la llum de les espelmes semblava roent i inflammat. La figura tenia l'esquena arquejada com si en un últim esforç s'hagués intentat despendre de la creu, per arrencar-se aquell punxó assassí.

A cada passa que feia, nous detalls esfereïdors es mostraven cada cop amb més claredat. Recordo que hi havia una forma arraulida als peus de l'estàtua. Una forma agenollada que enfonsava el cap entre els plecs d'un vestit vaporós i semitransparent esculpit al damunt de la noia, tot just a l'alçada d'un ventre pla com una taula. Aquella altra figura encorbada encerclava amb els seus poderosos braços els malucs de la noia subjectant-la a la creu, com un condemnat que, lligat a la picota, espera els flagels que li arrancaran la pell. Damunt del plint que servia de plataforma de l'obra s'hi podien veure tot de roses blanques i grises amb unes espines retorçades, i mes avall, al frontal s'hi llegia entre sanefes amb motius florals:

QUE AQUESTA *CREU*
SIGUI EL *LLAST*
DEL NOSTRE *AMOR*
FINS MÉS ENLLÀ DE L'*INFINIT*
QUAN *RETORNIS* A MI
PER TOTA L'*ETERNITAT*

En aquell moment els meus ulls es van fixar en les lletres majúscules de les paraules que ressaltades i llegint-les de dalt a baix, configuraven una paraula, un nom: *CLAIRE*. Era aquest el nom de la noia del seu somni? La font dels seus deliris? El motiu de la seva desesperació? La raó de la seva bogeria?

Em vaig anar acostant més i, a poques passes de l'estàtua, vaig maleir la poca llum de l'estança, i tot buscant una mica més de claredat vaig agafar una de les espelmes que cremaven a l'empit de la finestra. Déus del infern! Era la cara plena de desesperació de monsieur Etienne la que plorava de genolls als peus de la noia. Una llàgrima li relliscava pòmul avall i es perdia pels plecs del vestit. Monsieur Etienne tenia els cabells desordenats i alguns se li enganxaven al front, donant la sensació d'esforç. A la seva esquena també s'hi veia reflectida la tensió muscular, com si hagués deixat de moure's al mateix instant en que els nostres ulls l'havien albirat en entrar a l'estança, com si, a la llum de l'espelma, aquella brillantor aquosa del marbre encara mantingués la fina pel·lícula de suor que li impregnava la pell. Com si l'encanteri de la mitja nit hagués paralitzat el cor i la sang de la parella.

Quin dimoni pervers havia creat aquella abominació? Que potser amb la representació de la mort de l'estàtua, monsieur Etienne volia alliberar les seves ànimes? I si en comptes d'això, la seva obsessió s'hagués tornat temor i desconfiança? Per això l'havia assassinat amb l'estri que l'havia creat? S'havia tornat boig? Què podia significar tot allò?

Al darrere de l'estàtua, al fons de la sala gran sobre un tamboret de bova tombat al terra, hi penjava del cavall de fusta del sostre el cos sense vida de monsieur Etienne. Les darreres convulsions encara el sacsejaven, però als llavis s'hi dibuixava un lleu somrís de felicitat i d'alliberament. Tenia els músculs rígids i un color blavós se li escampava per la cara. Serrava les dents i uns ulls plens de llàgrimes dirigien la mirada cap al centre de la sala, al lloc on s'alçava l'estàtua.

Al dia següent, amb la claror de l'albada, van acudir a la masia l'alcalde interessat, el metge certificador, la parella de la Guàrdia Civil amb els seus capots verds i el mossèn tafaner. Tots vàrem poder comprovar fins a quin punt la soledat de l'home pot despertar els instints més baixos. Les parets de la sala gran estaven pintades amb frases sense sentit i dibuixos del rostre de la noia. En alguns se la veia somrient i distreta, en altres plena de desig, però a la majoria d'ells s'hi podia llegir l'odi i la rancúnia als ulls. El terra ple de pols i les nostres passes havien creat a la llum dels primers rajos de Sol que inundaven la sala, una boirina que dotava l'estança d'un formigueig de pols voladora que ens feia esternudar cada dos per tres.

Un cop despenjat el cos del senyor, les forces vives del poble es van dedicar a treure les seves pròpies conclusions.

—És ben clar que es tracta d'un suïcidi, tot amb tot, sembla que el pobre finat no estava massa bé del cap, veient l'ambient on feia vida. Ara recordo que l'any passat ja va tenir un episodi d'al·lucinacions paranoiques —va dir el senyor metge.

—Així ho farem constar a l'atestat, per a nosaltres està tot clar. Si vós signeu la defunció, ens encarregarem del cadàver i el custodiarem fins al poble —respongué la Benemèrita.

—Tot això serà mala premsa per al poble, i no podrem fer callar els rumors del veïnat pel que fa al fets que aquí han passat —va dir de manera pragmàtica l'alcalde.

—Deixeu que la paraula de Déu, en forma de sagrades escriptures, aplaqui la morbositat innata de la pobra gent del poble. Diumenge, jo mateix m'encarregaré d'explicar des del púlpit per què quan un home s'aparta del camí recte de l'Església pot caure en la més terrible de les maldats —clogué el mossèn mentre es persignava.

Ningú va fer cas de l'estàtua, tots desviaven la mirada en passar pel seu costat i procuraven no parlar-ne. Era com si l'obra els intimidés, com si hi veiessin Medusa, tan poderosa que amb una sola mirada els pogués encomanar la demència de monsieur Etienne. Un llençol apedaçat va resoldre la incomoditat dels presents.

Entre els objectes que la Guàrdia Civil m'havia deixat, s'hi trobava una carta esgrogueïda i desgastada per l'ús, que el senyor portava a la butxaca del pantalons. Era una carta antiga, de ja feia uns quants anys, i la signava una tal Claire.

Estimadíssim Etienne,

Sé que això que hem viscut totes aquestes nits inacabables, és el secret d'un amor vertader. Però he de marxar i no tinc el coratge per dir-te adéu. Em veig obligada a obrar d'aquesta manera, ja que el meu cor anhela la llibertat i tremola davant les teves insistents propostes de compromís. Una força superior a mi m'impulsa a fugir, a marxar, a ser lliure per sempre... deixa que el meu esperit se'n vagi amb el vent, que travessi oceans i muntanyes, planes i valls. Si et plau, deixa'm marxar sense ressentiments.

Teva en la eternitat,

Claire

Junt amb la carta hi anava una fotografia en blanc i negre d'una noia amb els ulls estranyament ametllats, que somreia mentre un ble de pèl se li escapava. Tenia els cabells daurats i recollits per una diadema, i els ulls clars com la lluna que il·lumina el Sena entremig de la foscor dels ponts que el travessen.

Al fons de la sala, molt prop d'on penjava el senyor, hi havia un petit tros de paret on, gairebé cobert d'esbossos a carbonet, s'hi podia llegir:

*Que els teus ulls de lluna s'adormin comptant estels
quan el pas del temps sigui un breu instant
quan per la pedra units tu i jo, sentim de nou els anhels
que el vent capritxós em retorni per un moment el teu cant.*

I avui amics meus, nit de Sant Joan, com cada any des d'aquella data, pujo, amb la dificultat dels anys i el pes del record sobre les espatlles, les escales que porten al pis superior i a la sala gran. Amb compte, obro el que queda de la porta i entre la immundícia acumulada durant tot aquest temps, meno els meus passos cap al centre de l'estança. Ni tan sols aixeco la mirada, sé exactament què m'hi trobaré. Al sostre s'ha obert un forat per on la llum de la lluna s'entreté a jugar amb les ombres que l'estàtua reflecteix al terra. No us ho sabria dir, però per un moment, just quan el rellotge marca les dotze de la nit, pareix com si monsieur Etienne somrigui satisfet. Al cap i a la fi, va ser ell i ningú altre qui va aconseguir copsar l'efímer instant de tota una eternitat.